

විදුලිබල සැපයුම් විශ්වසනීයත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සහාය වීමේ ව්‍යාපෘතිය (ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය - ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව - ගිවිසුම් අංක 9186-SRI) - 2024

විදුලිබල සැපයුම් විශ්වසනීයත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා සහාය වීමේ ව්‍යාපෘතියේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන, ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය හා ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව අතර 2016 දෙසැම්බර් 19 දින එලඹී අංක.9186-එස්ආර්අයි දරන ව්‍යාපෘති ගිවිසුමේ II පරිච්ඡේදයේ 2.09 වගන්තිය සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවෙහි ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුවට වාර්තා කළ යුතුයයි මා සලකන මාගේ අදහස් හා නිරීක්ෂණ මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

1.2 ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම, අරමුණු , අරමුදල් යෙදවීම හා ව්‍යාපෘති කාලය

ප්‍රදාන ගිවිසුමට අනුව, එවකට නගර සැලසුම් හා ජල සම්පාදන අමාත්‍යාංශය, වර්තමානයේ නාගරික සංවර්ධන, ඉදිකිරීම් සහ නිවාස අමාත්‍යාංශය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරවීමේ නියෝජිතායතනය වන අතර ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ නියෝජිතායතනය වේ. උතුරු පලාතේ යාපනය ප්‍රදේශයේ කුඩා හුදකලා දූපත් 03 (නයනතිව්, අනලතිව් හා එළවතිව්) තුළ වූ ග්‍රාමීය ප්‍රජාව සඳහා එළදායි බලශක්ති භාවිතයට සහය වීම ව්‍යාපෘතියේ අරමුණ වේ. ප්‍රදාන ගිවිසුමට අනුව, ව්‍යාපෘතියේ ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය වූ රු.මිලියන 288 කට සමාන එජඩො මිලියන 2 ක් වන එම මුදල ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව විසින් පරිපාලනය කරනු ලබන දරිද්‍රතාවය අවම කිරීම සඳහා වූ ජපන් අරමුදල විසින් මූල්‍යනය කිරීමට එකඟ වී තිබුණි. ව්‍යාපෘතිය එහි කාර්යයන් 2017 මාර්තු 19 දින ආරම්භ කර ඇති අතර 2021 සැප්තැම්බර් 30 වන විට අවසන් කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ව්‍යාපෘතියේ කටයුතු අවසන් කිරීමේ දිනය 2024 මාර්තු 31 දක්වා දීර්ඝ කර තිබුණි.

1.3 තත්වගණනය කළ මතය

මෙම වාර්තාවේ 2.1 කොටසේ විස්තර කර ඇති කරුණුවලින් වන බලපෑම හැර, ව්‍යාපෘතියේ 2024 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා එහි මුදල් ප්‍රවාහ සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස දැක්වෙන අයුරින් ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කර ඇති බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.4 තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මාගේ විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ තත්වගණනය කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ පාලනය කරන පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම, සත්‍ය හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවිය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ. ව්‍යාපෘතියේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, පාලනය කරන පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

1.6 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා සහ වැරදි නිසා ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ

අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑමවිටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් අනාවරණය කරගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවිය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කරගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේදී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්ස්ථානාධිකාරයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහභූමිමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවූවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබාගන්නා ලදී.
- භාවිතා කරන ලද ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවල උචිතභාවය, ගිණුම්කරණ ඇස්තමේන්තුවල සාධාරණත්වය සහ කළමනාකරණය විසින් කරන ලද සම්බන්ධිත හෙළිදරව් කිරීම් අගයන ලදී.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව පාලනය කරනු ලබන පාර්ශවයන් දැනුවත් කරන ලදී.

2. මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳ අදහස් දැක්වීම

2.1 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	විගණනකගේ නිර්දේශ
කොන්ත්‍රාත්කරුට මුදා හරින ලද රුපියල් මිලියන 11.5 ක රඳවා ගැනීමේ අත්තිකාරම් මුදල සිවිල් වැඩ ගිණුමට වැරදි ලෙස බැර කර තිබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වෙන සිවිල් වැඩවල වටිනාකම එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	අදහස් දක්වා නොතිබුණි.	දෝෂය නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුයි.

3. භෞතික කාර්යසාධනය

ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව සහ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය සම්බන්ධ ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 115 ක ව්‍යාපෘතියට සමගාමීව, ජාතික ජල සම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය විසින් විදුලි සැපයුම් විශ්වසනීයත්වය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ඇමරිකානු ඩොලර් මිලියන 1.25 ක වටිනාකමකින් යුත් ව්‍යාපෘතියක් ආරම්භ කරන ලදී. මුලදී, මෙම ව්‍යාපෘතිය නයිනතිව්, අනලතිව් සහ ඩෙල්ෆ් යන දූපත් තුනෙහි ක්‍රියාත්මක කිරීමට යෝජනා කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, පසුව ඩෙල්ෆ් දූපත වෙනුවට එළවනිව් දූපත තෝරා ගන්නා ලද අතර ඒ අනුව ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 2024 දෙසැම්බර් වන විට, ව්‍යාපෘතිය එහි අවසන් අදියරේ පවතින නමුත්, ආරම්භයේ දී හඳුනාගත් ව්‍යාපෘති අරමුණු හතරෙන්, මුහුදු ජලය ලවණ ඉවත් කිරීමේ කම්හල ඉදිකිරීම සහ ජල නිෂ්පාදනය ආරම්භ කිරීම පමණක් සාක්ෂාත් කරගෙන තිබුණි.

3.1 ව්‍යාපෘතියේ ක්‍රියාකාරකම්වල භෞතික කාර්යසාධනය

ව්‍යාපෘති සංරචකය	2024 දෙසැම්බර් 31 වන විට		විගණන ගැටළුව	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශ	
	අපේක්ෂිත භෞතික කාර්ය සාධනය ප්‍රතිශතය	ලභා කරගත් කාර්ය සාධනය ප්‍රතිශතය			ඉලක්ක ගැනීමට	සපුරා සහ අරමුණු ඉටු කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.
දිනකට සෑදිය යුතු 150 ක මුහුදු ජලය ප්‍රතිආශ්‍රිත පිරියත සහ ඒ ආශ්‍රිත සිවිල් කටයුතු සැපයීම හා ස්ථාපනය කිරීම.	100	100	දිනකට ජලය සෑදිය යුතු 150ක් නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා නිර්මාණය කර ඇති මුහුදු ජලයේ ප්‍රතිලෝම ඔස්මෝසිස් බලාගාරය (SWRO) 2021 ඔක්තෝබර් මාසයේදී නිම කර යාපනය අර්ධද්වීපයේ දූපත් ප්‍රජාවන්ට සේවා කිරීම සඳහා භාර දී තිබූ නමුත්, පිරියත ඒකකයේ සැබෑ ජල නිෂ්පාදනය දිනකට සෑදිය යුතු 100ට වඩා අඩු මට්ටමක පවතී. සම්පූර්ණ කිරීමෙන් පසු සැලකිය යුතු කාලයක් ගතවී ඇතත්, බලාගාරය එහි අපේක්ෂිත ධාරිතාවයට වෙත ලභා වී නොමැති බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.	විදුලිබල මණ්ඩලයේ දුර්වල සැපයුම හේතුවෙන් දිනකට පැය 11 කට වඩා වැඩි කාලයක් නිෂ්පාදනය අක්‍රීය පවතින අතර එමඟින් නිෂ්පාදනය දිනකට 90m ³ පමණ දක්වා සීමා වී ඇත.	ඉලක්ක ගැනීමට	සපුරා සහ අරමුණු ඉටු කිරීමට ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.

3.2 ව්‍යාපෘති අධීක්ෂණ ඒකකයට අදාළ ගැටළු

විගණන ගැටළුව	කළමනාකරණයේ අදහස් දැක්වීම	විගණකගේ නිර්දේශ
<p>2021 ඔක්තෝබර් මාසයේදී රුපියල් මිලියන 185 ක වියදමක් දරා භාරදී තිබූ මුහුදු ජලය ලවණ ඉවත් කිරීමේ කම්හල, ප්‍රතිලෝම ඔස්මෝසිස් (RO) ඒකක දෙකකින් සමන්විත වූ නමුත්, 2024 මාර්තු විගණනය කරන ලද දිනට වසර තුනකටත් අඩු කාලයක් තුළ ප්‍රතිලෝම ඔස්මෝසිස් I (RO1) ඒකක පටල ක්‍රියා විරහිත වූ අතර, 2025 දී රුපියල් මිලියන 5.23 ක වියදමක් දරා එය අලුත්වැඩියා කළද, එම මාසයේම ප්‍රතිලෝම ඔස්මෝසිස් 2 (RO2) ඒකකය සේවයෙන් ඉවත් කරන ලද අතර, ඕනෑම අවස්ථාවක ක්‍රියාත්මක වූයේ ඉන් එක් ඒකකයක් පමණි. දුර්වල අධීක්ෂණය, සුදුසුකම් ලත් සැපයුම්කරුවෙකු සමඟ සේවා ගිවිසුමක් නොමැතිකම සහ නිසි නඩත්තුවක් නොමැතිකම හේතුවෙන් නිතර සිදුවන බිඳවැටීම්, වළක්වා ගත හැකි ඉහළ පිරිවැය සහ සීමිත ධාරිතාව හේතුවෙන් දිවයිනේ ප්‍රජාවන්ට අඛණ්ඩ ආරක්ෂිත ජල සැපයුමක් සැපයීමේ බලාගාරයේ පවතින හැකියාව අඩපණ වී ඇති බව විගණනයෙන් ඉස්මතු වී තිබුණි.</p>	<p>මේ වනවිට, ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සිදු වෙමින් පවතී.</p>	<p>ව්‍යාපෘතියේ අපේක්ෂිත අරමුණු ළඟාකර ගැනීම සඳහා පිරියත ඒකකය ඵලදායී ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමට පියවර ගත යුතුය.</p>